

חסכת בבא קמא

פרק ארבעה אבות

דף ו'

למדנו במשנה: הצד השוה שבהן שדרכן להזיק ושמירתן עליך. **דנה הגמ'** – איזה מזיק מרבים מהצד השוה שחייב על אף שלא שייך לארבעה אבות נזיקין?

אוקימתא א'

אמר אביי: "אבנו סכינו ומשאו" שהניחן בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו – וזה נתרבה שחייב מהצד השוה שדרכן להזיק וכו'.

איך מדובר? אם זה הזיק תוך כדי שעף ברות, אם כן זה מזיק של **אש** שכוח אחר מעורב בו וממונדך ושמירתך עליך, ואם הזיק לאחר שנח – אם הפקירו לכו"ע הוא **בור** וכמו בור ברה"ר שאינו שלו ותחילת עשיתו לנזק וממונדך ושמירתך עליך, ואם מדובר שלא הפקירו, לשמואל זה בור כי סובר שכל תקלה זה בור, ולרב זהו **שור** כי זה ממונו ועל כן אין צורך לרבות זאת מהצד השוה?

מסקנא: מדובר שהזיק לאחר שנח והפקירו ואף על פי כן אין זה דומה לבור כי מה לבור שנוצר על ידי אדם ובלי כוח אחר בכלל, אבל אסו"מ שהגיע לקרקע על ידי הרוח הייתי אומר שפטור, ואי אפשר להוכיח מאש שחייבת אף שכוח אחר מעורב בה כי מה לאש שכן דרכה לילך ולהזיק אבל אסו"מ לא הולך לאחר שנח והייתי אומר שפטור ולכן צריך לרבות אותו מהצד השוה שחייב בגלל שמוזיק.

אוקימתא ב'

רבא אמר: הניח אבן ברה"ר ובעודה במקומה לא הזיקה, אלא שהאבן נתגלגלה על ידי רגלי אדם ובהמה למקום אחר והזיקה שם וזהו "**בור המתגלגל**" שנתרבה שחייב מהצד השוה שדרכן להזיק וכו'.

איך מדובר? אם הפקיר את האבן לכו"ע זה **בור** וכמו בור ברה"ר שאינו שלו וחייב בגלל שיצר תקלה ותחילת עשיתו לנזק ושמירתך עליך, ואם לא הפקירו, לשמואל הוא **בור** ולרב הוא **שור** ולא צריך לרבותו מהצד השוה?

מסקנא: מדובר שהפקירו ואף על פי כן זה לא דומה לבור כי מה לבור שכן מעשי בעל הבור גרמו את הנזק, אבל בבור המתגלגל שהנזק נגרם ע"י הגלגול של רגלי אדם ובהמה הייתי אומר שבעליו פטור ואל תוכיח לי משור שחייב אפילו שהשור גרם הנזק ולא בעליו, כי מה לשור שכן דרכו לילך ולהזיק לעצמו ומשא"כ בור המתגלגל והיות וזה לא דומה לא לבור ולא לשור, על כן מרבים אותו שחייב בגלל הצד השוה.

אוקימתא ג'

רב אדא בר אהבה אמר: הצד השוה בא לרבות את מה שלמדנו בברייתא: כל אלו שאמרו חכמים שיש להם רשות להשליך נזקיהן לרשות הרבים ואלו הן: **פותחין צינורותיהן** המקלחים שופכין ששופכין מחצריהן לרשות הרבים **ומשליכין זבליהן** לרשות הרבים שבימות החמה אין להם רשות כי הרחוב נקי, ובימות הגשמים שהרחוב מלוכלך יש להן רשות, ואף על פי שעשו כן ברשות, אם הזיקו חייבין לשלם מצד הצד השוה שדרכן להזיק וכו'.

איך מדובר? אם תוך כדי שהאדם הזרים את המים או השליך הזבל זה הזיק, אם כן זהו **אדם המזיק** כי כוחו הוא, ואם הזיק לאחר שנח – אם הפקירו לכו"ע הוא **בור** כי תחילת עשיתו לנזק וממונך ושמירתן עליך, ואם לא הפקירו לשמואל הוא **בור** ולרב הוא **שור** ולא צריך לרבותו מהצד השוה:

מסקנא: מדובר שהפקירו והזיק לאחר שנח ואף על פי כן זה לא דומה לבור, כי מה לבור שחפרו בלי רשות ב"ד, אבל כאן שהשליך זבלו בימות הגשמים שהורשה לכך ע"י חכמים הייתי אומר שפטור, ואל תוכיח לי משור שאף על פי שיש רשות ללכת איתו ברה"ר בכל זאת אם הזיק משלם, כי הרי מה לשור שכן דרכו לילך ולהזיק משא"כ המים והזבל, וכיון שזה לא דומה לבור ולא לשור, על כן צריך לרבות אותו שחייב מהצד השוה.

אוקימתא ד'

רבינא אמר: הצד השוה בא לרבות את מה שלמדנו במשנה ב"מ (ק"י:): **הכותל והאילן שנפלו** לרשות הרבים והזיקו, פטור מלשלם, נתנו לו זמן לקוץ את האילן ולסתור את הכותל ונפלו בתוך הזמן והזיקו, פטור, לאחר הזמן, חייב מהצד השוה שדרכן להזיק וכו'.

איך מדובר? אם הפקירו לכו"ע הוא **כבור** שהזיקו מצוי שדרך שנופלין שם בהמות (ואף שבכל מקום אמרנו שרגל הזיקו מצוי, בכל אופן גם בור הזיקו מצוי רק שאין הזיקו מצוי כמו רגל) וממונדך ושמירתן עליך, ואם לא הפקירו לשמואל הוא **בור** ולרב הוא **שור** ומה צריך לרבותו מהצד השוה?

מסקנא: מדובר שהפקירו ואף על פי כן זה לא דומה לבור, כי מה לבור שכן תחילת עשיתו לנזק משא"כ בנית הכותל ונטיעת האילן לא היו מתחילת עשיתן לנזק, ואל תזכיה משור שחייב אף שאין תחילת עשיתו לנזק, כי מה לשור שכן דרכו לילך ולהזיק משא"כ כותל והאילן וכיון שאין זה דומה לא לבור ולא לשור, על כן צריך לרבותו מהצד השוה.